

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
Миколаївський національний аграрний університет

Інженерно-енергетичний факультет

Кафедра методики
професійного навчання

ОХОРОНА ПРАЦІ

Методичні рекомендації для виконання розділу «Охорона праці» в дипломних роботах студентів денної і заочної форми навчання спеціальності 201 «Агрономія»

Миколаїв
2016

УДК 355.58
ББК 68.69
Ц 58

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від 23 вересня 2016 р., протокол № 1.

Укладач:

І. В. Петров – старший викладач кафедри методики професійного навчання, Миколаївського національного аграрного університет.

Рецензенти:

В. О. Михайлюк – канд. тех. наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та цивільного захисту національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова.

В. М. Курепін – старший викладач кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету.

Зміст

Вступ	3
1. Загальні рекомендації	6
2. Зміст розділу «Охорона праці»	8
3. Загальна структура розділу з «Охорони праці».....	17
4. Приклади написання розділу «Охорона праці»	19
5. Список використаної літератури.....	35

Вступ

Відповідно до статті 3 Конституції України і Закону «Про охорону праці» основним принципом державної політики є пріоритет життя і здоров'я робітників відносно будь-яких результатів виробничої діяльності.

Умови та безпека праці, їх стан та покращення – важлива задача соціальної політики будь-якої сучасної промислово розвинутої держави. Демократизація суспільства, перехід до ринкових економічних відносин вимагають корінного покращення умов праці, охорони життя і здоров'я, забезпечення здорових і безпечних умов трудової діяльності, надійного захисту населення та об'єктів господарчої діяльності від наслідків значних виробничих аварій і катастроф у аграрно-промисловому комплексі України. Саме це, потребує корінної зміни ставлення всього суспільства до питань охорони праці, підвищення якості освіти посадових осіб і спеціалістів усіх рівнів та населення країни.

Вирішення цієї проблеми неможливе без належної підготовки фахівців аграрно-промислового комплексу з питань охорони праці. Професійна освіта покликана забезпечити майбутнього спеціаліста знаннями, уміннями і навичками безпечної професійної діяльності, зокрема під час виконання управлінських дій, при проектуванні чи розробці нових процесів, виконанні конкретних виробничих дій, технологічних операцій тощо. Випускник вищого навчального закладу повинен вміти використовувати закони та інші нормативно-правові акти, чинну галузеву нормативно-технічну документацію з охорони праці, оцінювати стан готовності підприємства до безаварійної роботи у межах своєї компетенції за встановленими критеріями та показниками для того, щоб:

- розробляти організаційно-технічні заходи, які забезпечують безпечне виконання робіт;
- готувати робочі місця для безпечного виконання робіт;
- застосовувати на практиці індивідуальні та колективні засоби захисту

працюючих;

- виконувати вимоги норм безпечної експлуатації устаткування та обладнання;

- забезпечувати протипожежну безпеку об'єктів;

- вміти користуватись первинними засобами пожежогасіння;

- дотримуватись правил особистої гігієни та втілювати заходи з дотримання вимог виробничої санітарії, поліпшення умов праці на робочих місцях;

- приймати рішення з питань охорони праці в межах своїх повноважень;

- проводити ідентифікацію, дослідження умов виникнення і розвитку аварійних ситуацій та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на об'єктах господарювання АПК відповідно до своїх професійних обов'язків.

Закон України «Про вищу освіту» встановлює, що «вимоги до освітніх рівнів вищої освіти містять вимоги до рівня сформованості у особи соціальних і громадянських якостей з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності». Враховуючи це, вищий навчальний заклад повинен сформувати випускника як соціальну особистість, здатну вирішувати певні проблеми і задачі соціальної діяльності, виходячи з принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників.

Мета даних методичних рекомендацій - допомогти студентам у підготовці та виконанні завдань розділу «Охорона праці» у дипломних роботах (проектах).

Завдання побудовані таким чином, щоб майбутні фахівці могли на отриманих ґрунтовних знаннях за допомогою законів та інших нормативно-правових актів з питань охорони праці, чинних галузевих нормативно-технічних документів чітко усвідомити соціально-етичну важливість проблеми безпеки праці, вирішувати типові задачі з охорони праці та цивільного захисту відповідно до посадових обов'язків займаної посади яку

вони будуть обіймати у майбутньому, практично реалізовувати принципи пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників підприємств агропромислового комплексу України.

Кожне завдання безпосередньо пов'язане з виробництвом та сформоване на основі типових навчальних програм нормативних дисципліни «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» для вищих навчальних закладів для всіх спеціальностей і напрямків підготовки. Рекомендації розроблені відповідно до вимог галузевої компоненти стандартів вищої освіти з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» і «магістр» та призначені для надання допомоги студентам у виконанні дипломної роботи (проекту) згідно з чинним законодавством України.

Вони містять основні вимоги до змісту та оформлення обов'язкового розділу з охорони праці, а також розкривають особливості організації та виконання дипломних робіт (проектів).

Методичні рекомендації враховують специфіку організації робочого процесу на підприємствах АПК України, як це і передбачено п.1 «Загальні положення» Типової навчальної програми нормативної дисципліни «Охорона праці в галузі».

Цей розділ невід'ємно і логічно пов'язаний з тематикою випускної роботи. Розробка комплексу питань з охорони праці в кожній дипломній роботі є обов'язковою вимогою.

1. Загальні рекомендації

Розділ «Охорона праці» (ОП) є складовою частиною дипломної роботи (проекту). Перелік рекомендованої літератури, а також завдання з розділу, студент-виконавець дипломної роботи (проекту) повинен одержати від консультанта з дисципліни «Охорона праці» разом із видачею завдання на виконання дипломної роботи. (Консультант з розділу «Охорона праці» може бути викладач загальної дисципліни «Безпека життєдіяльності»). Факт

отримання завдання засвідчується підписом викладача-консультанта з написання розділу «Охорона праці».

У завданні до дипломної роботи з розділу ОП має передбачатися дослідження системи управління охороною праці на підприємстві, аналіз небезпечних і шкідливих факторів умов праці на об'єкті дослідження, а також оцінка можливості виникнення надзвичайних ситуацій.

У процесі виконання завдання студент одержує консультації у викладача-консультанта (відповідно до графіка консультацій). Факт виконання студентом-дипломником розділу ОП викладач-консультант візує підписом на титульному аркуші зброшурованої дипломної роботи. Без зазначеного підпису дипломна робота (проект) до захисту не допускається.

Заходи з охорони праці повинні органічно входити у весь комплекс питань, які передбачено вирішити у дипломній роботі (проекті) і бути тісно пов'язані з її основною темою. Об'єм розділу «Охорона праці» повинен становити 5-7 сторінок.

До розв'язання всіх питань студент - виконавець повинен підходити творчо. Метою написання даного розділу дипломної роботи (проекту) є вирішення певних проблем та задач з охорони праці: питань гігієни праці, санітарії, виробничої та пожежної безпеки, реалізації заходів по захисту посівів, насаджень, сільськогосподарських тварин, споруд та будівель, техніки, виходячи з принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників на виробництві, а також у розробці оригінальних рішень та пропозицій, які мають підтверджуватися доводами їх переваги.

Кожний об'єкт, який досліджується у дипломній роботі (проекті) має свої специфічні умови праці і студент - виконавець повинен вміти зробити їх аналіз. Такий аналіз є творчою частиною дипломної роботи.

У період переддипломної практики студент - виконавець повинен вивчити і коротко проаналізувати організацію роботи з охорони праці на підприємстві, що розглядається у дипломній роботі (проекті). При вивченні питань з охорони праці на підприємстві він повинен зібрати необхідні копії

документів (матеріал) за допомогою яких робився аналіз стану охорони праці, небезпечних та шкідливих виробничих факторів, видів робіт, об'єктів, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки, які впливають на умови та безпеку праці на підприємстві.

Розділ «Охорона праці» студент - виконавець повинен подати консультанту на перевірку, але не пізніше як за три тижня до захисту дипломної роботи (проекту).

Разом з розробленим розділом подаються наступні копії документів (при їх наявності):

- акти комплексних обстежень і перевірок підприємства;
- акти про нещасні випадки і професійні захворювання на підприємстві;
- приписи обстеження підприємства органами державного нагляду з питань охорони праці та пожежної безпеки;
- акти розслідування аварій, пожеж, які виникли на підприємстві (при їх наявності);
- протоколи оперативних нарад де заслуховувалися звіти про виконання заходів з охорони праці, пожежної безпеки підприємства;
- паспорти про технічний і санітарний стан структурних підрозділів підприємства (при можливості);
- аналіз стану техніки безпеки і виробничої санітарії, виробничого травматизму і аварійності на підприємстві;
- інші документи з охорони праці, пожежної безпеки, санітарії і гігієни праці підприємства.

Консультант з розділу «Охорона праці» підписує лист узгодження дипломної роботи (проекту) після перевірки розділу та виправлення вказаних недоліків.

Під час захисту дипломної роботи (проекту) студент - виконавець повинен у своїй доповіді стисло висвітлити запропоновані заходи, щодо безпечної організації праці на підприємстві, запобігання або зменшення дії

негативних факторів виробничого середовища на організм працюючих та навколишнє середовище.

У тексті розділу необхідно уникати загальних міркувань, пояснень загальновідомих термінів, переписування норм, правил, інструкцій тощо. У той же час усі розробки та пропозиції з питань охорони праці, які запропоновані у розділі, повинні відповідати діючим державним, галузевим стандартам у галузі охорони праці, а також міждержавним нормативним актам, ратифікованим в Україні.

2. Зміст розділу «Охорона праці»

У розділі «Охорона праці» студент – виконавець виявляє та аналізує небезпечні та шкідливі виробничі фактори на виробництві (види робіт, об'єкти, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки), які впливають на умови і безпеку праці на робочих місцях та підприємстві. Визначає їх дію на організм працюючих; розробляє комплекс організаційних та технічних заходів з охорони праці та пожежної безпеки, щодо виявлених небезпек, на основі нормативно-правових та законодавчих актів з питань охорони праці та пожежної безпеки. Визначає: відповідальність посадових осіб за роботу по охороні праці в господарстві (підприємстві); стислий зміст роботи по охороні праці (планування і фінансування цих заходів); впровадження систем управління та оперативного контролю по охороні праці; роль служби охорони праці (при її наявності) і громадського контролю господарства (підприємства) по забезпеченню здорових, належних і безпечних умов праці; стан навчання з питань охорони праці та пожежної безпеки; річний економічний ефект від впровадження заходів по охороні праці.

Зміст завдання у дипломній роботі повинен відповідати основній темі і бути його складовою частиною. Обсяг розділу повинен не виходити за її межі.

Це завдання передбачає розробку питань на основі законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці, соціально – економічних та

організаційних заходів, спрямованих на правильну і безпечну організацію праці, створення безпечних і нешкідливих умов праці на підприємстві, з урахуванням вимог гієни праці, виробничої санітарії, виробничої та протипожежної безпеки.

При написанні розділу необхідно виходити із основного принципу державної політики України щодо охорони праці – конституційного права кожного громадянина на належні безпечні і здорові умови праці та пріоритету життя і здоров'я працівника відносно результатів виробничої діяльності. Необхідно дотримуватися повної відповідальності за створення безпечних і нешкідливих умов праці на підприємстві, комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі розроблених заходів для досягнення встановлених нормативів з охорони праці, впровадження прогресивних технологій, досягнень науки і техніки, засобів механізації та автоматизації виробництва, вимог ергономіки, позитивного досвіду з охорони праці, економічної зацікавленості у безпечному виробництві, умовах праці та підвищенні ефективності функціонування системи управління охороною праці; відповідності заходів та засобів охорони праці рівню потенційних небезпек на виробничому об'єкті та фактичному стану умов праці. Це дозволить надати охороні праці комплексності і плановості з метою докорінного поліпшення роботи щодо запобігання виробничому травматизму, професійним захворюванням, пожежам, аваріям, а також значного підвищення культури і ефективності сільськогосподарського виробництва.

Дотримуючись принципу забезпечення простоти і зручності управління виробництвом, студент - виконавець повинен врахувати дотримання всіх діючих норм і правил з охорони праці, які обмежують вплив небезпечних та шкідливих факторів виробництва на працівника, як на робочому місці так і на підприємстві у цілому.

Для цього він повинен:

1. Виявити та проаналізувати небезпечні та шкідливі фактори на підприємстві (види робіт, об'єкти, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки), які впливають на умови та безпеку праці на робочих місцях та підприємстві. Визначити їх дію на організм працюючих.

2. Розробити комплекс організаційних та технічних заходів з охорони праці та пожежної безпеки на основі нормативно-правових актів і чинної галузевої нормативно-технічної документації спрямованих:

- на правильну і безпечну організацію праці, забезпечення працюючих засобами захисту, компенсацію за важку роботу та роботу в шкідливих умовах;

- на запобігання або зменшення дії на працюючих небезпечних та шкідливих виробничих факторів;

- на запобігання спалахів, пожеж та вибухів у виробничому середовищі підприємства, на зменшення негативної дії небезпечних та шкідливих факторів, які утворюються в разі їх виникнення.

Виявлення та аналіз небезпечних та шкідливих факторів на виробництві. Визначення їх дії на організм працюючих.

Під вражаючими факторами розуміють такі чинники життєвого середовища, які за певних умов завдають шкоди як людям, так і системам життєзабезпечення людей, призводять до матеріальних збитків. Залежно від наслідків впливу конкретних вражаючих факторів на організм людини вони в деяких випадках поділяються на шкідливі та небезпечні.

Шкідливими факторами прийнято називати такі чинники життєвого середовища, які призводять до погіршення самопочуття, зниження працездатності, захворювання і навіть до смерті як наслідку захворювання.

Небезпечними факторами називають такі чинники життєвого середовища, які призводять до травм, опіків, обморожень, інших пошкоджень організму або окремих його органів і навіть до раптової смерті.

Хоча поділ вражаючих факторів на небезпечні та шкідливі досить умовний, бо інколи неможливо віднести який-небудь фактор до тієї чи іншої групи, він ефективно використовується в охороні праці для організації розслідування та обліку нещасних випадків та професійних захворювань, налагоджування роботи, спрямованої на розробку заходів і засобів захисту працівників, профілактику травматизму та захворюваності на виробництві.

За характером та природою впливу всі небезпечні та шкідливі фактори поділяються на чотири групи: фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні.

Їх основна характеристика:

Фізичні:

- підвищена швидкість руху повітря;
- підвищена або понижена вологість;
- підвищений або понижений атмосферний тиск;
- недостатня освітленість;
- конструкції, що руйнуються;
- підвищений рівень статичної електрики та ін.

Хімічні:

- хімічні елементи, речовини та сполуки, які перебувають у різному агрегатному стані (твердому, газоподібному, рідкому);
- які різними шляхами проникають в організм людини (через органи дихання, через шлунково-кишковий тракт, через шкірні покриви та слизові оболонки);
- які за характером дії виділяють такі речовини (токсичні, наркотичні, подразнюючі, задушливі, сенсibiliзуючі, канцерогенні, мутагенні, такі, що впливають на репродуктивну функцію).

Біологічні:

- макроорганізми (рослини та тварини);
- мікроорганізми (бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, грибки, найпростіші).

Психофізіологічні:

- фізичні перевантаження (статичні, динамічні);
- нервово-психічні перевантаження (розумові перевантаження, перевантаження аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження).

Небезпечні та шкідливі фактори дуже часто бувають прихованими, неявними або ж такими, які важко виявити чи розпізнати. Це стосується будь-яких небезпечних та шкідливих факторів, так само як і джерел небезпеки, які породжують їх.

Джерелом пізнавальної інформації про небезпечні та шкідливі виробничі фактори, види робіт, об'єкти, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки, які впливають на умови та безпеку праці на підприємстві для студента - виконавця можуть бути акти комплексних обстежень і перевірок, акти про нещасні випадки і професійні захворювання, приписи органів державного нагляду, акти розслідування аварій, пожеж, протоколи оперативних нарад де заслуховувалися звіти про виконання заходів з охорони праці, пожежної безпеки, паспорти про технічний і санітарний стан структурних підрозділів підприємства, аналіз стану техніки безпеки і виробничої санітарії, виробничого травматизму і аварійності на підприємстві тощо.

Студент - виконавець вивчає джерела пізнавальної інформації, виявляє небезпечні та шкідливі виробничі фактори, види робіт, об'єкти, машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки, які впливають на умови та безпеку праці на підприємстві. Визначає дію негативних факторів виробничого середовища підприємства на організм працюючих.

Аналіз небезпечних та шкідливих факторів виробництва спрямований на розробку та прийняття управлінських рішень керівниками усіх рівнів управління на підприємстві; на системний облік показників стану охорони праці; отримання даних про причини недотримання вимог нормативно - правових актів з охорони праці; розробку комплексу організаційних,

санітарно-гігієнічних та технічних заходів спрямованих на усунення виявлених недоліків.

Для полегшення цього завдання студенту - виконавцю необхідно поділити інформацію про небезпечні та шкідливі виробничі фактори підприємства за причинами їх виникнення та проаналізувати їх:

а) організаційні: відсутність або неякісне проведення навчання з питань охорони праці та пожежної безпеки; відсутність контролю; порушення вимог інструкцій, правил, норм, стандартів; невиконання заходів щодо охорони праці; порушення технологічних регламентів, правил експлуатації устаткування, обладнання; порушення норм і правил планово-попереджувального ремонту устаткування і обладнання; недостатній технічний нагляд за небезпечними роботами; використання устаткування, обладнання та інструменту не за призначенням;

б) технічні: невідповідність вимогам безпеки або несправність виробничого устаткування, обладнання, інструменту; недосконалість технологічних процесів; конструктивні недоліки устаткування, недосконалість або відсутність захисних огорожень, запобіжних пристроїв, засобів сигналізації та блокування.

в) санітарно-гігієнічні: підвищений вміст у повітрі робочих зон шкідливих речовин; недостатнє чи нераціональне освітлення; підвищені рівні шуму, вібрації, інфра- та ультразвуку; незадовільні мікрокліматичні умови; наявність різноманітних випромінювань вище допустимих значень; порушення правил особистої гігієни тощо.

г) психофізіологічні: помилкові дії внаслідок втоми працівника через надмірну важкість і напруженість роботи; монотонність праці; хворобливий стан працівника; необережність; невідповідність психофізіологічних чи антропометричних даних працівника використовуваній техніці чи виконуваній роботі.

Студент - виконавець може запропонувати свою схему аналізу небезпечних та шкідливих факторів на підприємстві за умови повного

дослідження виробничого середовища, де люди, технологічні процеси, обладнання, механізми та виробничі приміщення є складовими частинами, які можуть впливати на безпеку та успішне виконання роботи або поставленої задачі.

У процесі аналізу необхідно брати до уваги усі фактори виробничого середовища для того, щоб врахувати різні потенційні небезпеки, які можуть бути пов'язані з тією чи іншою специфічною роботою чи завданням на підприємстві.

Розробка комплексу організаційних та технічних заходів з охорони праці та пожежної безпеки.

Успішна профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань можлива лише за умови ретельного вивчення причин їх виникнення. Після аналізу небезпечних та шкідливих факторів на підприємстві студент - виконавець повинен визначити відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці.

Для цього він визначає перелік законодавчих та інших нормативно-правових актів, що містять вимоги щодо охорони праці від виявлених небезпек на підприємстві. Це необхідно йому для розробки комплексу організаційних та технічних заходів спрямованих на правильну і безпечну організацію праці, забезпечення працюючих засобами захисту; на запобігання або зменшення дії на працюючих небезпечних та шкідливих виробничих факторів; на запобігання спалахів, пожеж та вибухів у виробничому середовищі підприємства, на зменшення негативної дії небезпечних та шкідливих факторів, які утворюються в разі їх виникнення.

Основні заходи щодо попередження та усунення причин виробничого травматизму і професійної захворюваності, виникнення аварій на підприємстві поділяють на:

а) організаційні заходи: правильна організація роботи, навчання, контролю та нагляду з охорони праці; дотримання трудового законодавства,

нормативно-правових актів з охорони праці та пожежної безпеки, впровадження безпечних методів та наукової організації праці; проведення оглядів, лекційної та наочної агітації і пропаганди з питань охорони праці та пожежної безпеки; організація планово-попереджувального ремонту устаткування, обладнання, технічних систем.

б) технічні заходи: до них належать заходи з виробничої санітарії, виробничої та пожежної безпеки.

Заходи з виробничої санітарії: передбачають створення комфортного мікроклімату шляхом влаштування відповідних систем опалення, вентиляції кондиціонування повітря; теплоізоляцію конструкції будівель та технологічного устаткування; заміну шкідливих речовин та матеріалів нешкідливими; герметизацію шкідливих процесів; зниження рівнів шуму, інфразвуку, ультразвуку, вібрації, електромагнітних та електростатичних полів, іонізуючого випромінювання; влаштування раціонального освітлення; забезпечення необхідного режиму праці та відпочинку, санітарного та побутового обслуговування.

Заходи з виробничої безпеки: впровадження безпечного устаткування; механізація та автоматизація технологічних процесів; використання запобіжних пристосувань, автоматичних блокувальних засобів; правильне та зручне розташування органів керування устаткуванням; розроблення та впровадження систем автоматичного регулювання, контролю та керування технологічними процесами; запровадження принципово нових нешкідливих та безпечних технологічних процесів.

Заходи з пожежної безпеки: запровадження систем попередження пожеж та систем протипожежного захисту.

Студент - виконавець згідно аналізу небезпечних та шкідливих факторів виробництва за допомогою законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці та пожежної безпеки розробляє комплекс організаційних та технічних заходів з охорони праці та пожежної безпеки, спрямованих на правильну і безпечну організацію праці, забезпечення

працюючих засобами захисту, компенсацію за важку роботу та роботу в шкідливих умовах, навчання працівників правилам безпечного виконання робіт, регламентацію відповідальності та відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я працівника або його смерті; на запобігання або зменшення дії на працюючих шкідливих виробничих факторів; на запобігання спалахів, пожеж та вибухів у виробничому середовищі, а також на зменшення негативної дії небезпечних та шкідливих факторів, які утворюються в разі їх виникнення.

Для цього він класифікує недоліки на організаційні та технічні. Заходами з охорони праці та пожежної безпеки які пропонує студент у своїй дипломній роботі можуть бути пункти та розділи нормативно-правових актів, які на підприємстві не виконуються або порушуються.

Кожен пункт заходів, який запропонував студент – виконавець, повинен бути розроблений відповідно до законів і нормативних документів з охорони праці та пожежної безпеки, що діють на території України, але це повинне бути не прямий перелік пунктів інструкцій, правил чи норм охорони праці взятих з довідника або підручника, а узагальнені, конкретизовані заходи.

3. Загальна структура розділу з «Охорони праці»

Розділ з «Охорони праці» складається з двох основних підрозділів:

1. Аналіз охорони праці в господарстві (на підприємстві):

- законодавча база з питань охорони праці на якій ґрунтується безпека праці на підприємстві;
- чисельність працівників та наявність служби ОП на підприємстві;
- роль інженера та комісії з ОП, інших спеціалістів у забезпеченні виконання вимог ОП;
- організація навчання працюючих безпечним методам праці;
- відповідність санітарним нормам побутових приміщень;
- виконання умов електробезпеки під час експлуатації електроприладів;

- дотримання вимог пожежної безпеки, пожежна профілактика;
- порядок видачі спецодягу, засобів індивідуального захисту, спецхарчування;
- дотримання на підприємстві «Положення про розслідування та облік нещасних випадків і профзахворювань на виробництві».

Аналіз цих та інших питань з охорони праці слід робити залежно від особливостей виробництва та організації праці.

Потрібно зосередити увагу на небезпечних та шкідливих виробничих факторах під час проведення різних видів робіт.

Також необхідно висвітлити забезпечення оптимального режиму праці та відпочинку, лікувально-профілактичне обслуговування, медогляди, охорону праці жінок та підлітків.

Працюючим на машинах слід знати основні правила безпеки, зокрема: хто допускається до роботи на машинах; вимоги щодо безпеки перед початком робіт, під час виконання робіт та по закінченню роботи.

2. Пропозиції щодо покращення умов охорони праці та санітарно-оздоровчих заходів.

Дипломник повинен уміти знайти недоліки в організації охорони праці і на основі аналізу стану ОП запропонувати заходи щодо запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням на даному підприємстві. Пропозиції мають бути конкретними, з вказівкою місця, обсягу впровадження, необхідних коштів та відповідальних за виконання цих заходів.

Наприкінці зробити загальний висновок щодо значущості дотримання вимог охорони праці на підприємстві в підвищенні продуктивності праці та збереженні здоров'я працюючих.

4. Приклади написання розділу «Охорона праці»

Приклад № 1

1. Аналіз охорони праці в господарстві СТОВ «Україна»

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю СТОВ «Україна» розташоване у південно-східній частині Баштанського району. Господарство спеціалізується на виробництві зернових культур та овочів. На підприємстві СТОВ «Україна» кількість постійних працівників складає 47 осіб, частина робітників залучаються на сезонні роботи під час збирання врожаю овочевих культур.

Для ведення сільськогосподарської діяльності господарство у своєму розпорядженні має 2575 га ріллі, адміністративні будівлі, гараж сільськогосподарської техніки, складські, побутові, допоміжні приміщення.

Вирощування овочевих культур у сільськогосподарському товаристві «Україна» у відкритому ґрунті складається з взаємопов'язаних етапів. Це передпосівний обробіток ґрунту, посів у відкритий ґрунт; догляд за рослинами, а саме: рихлення, прополювання, полив, обробка пестицидами, підживлення мікродобривами та інше; збирання врожаю та товарна доробка.

Виконання цих робіт значною мірою пов'язане з дією на організм робітників цілого набору шкідливих і небезпечних факторів середовища.

Перш за все, при виконанні цих робіт у польових умовах на працюючих впливають несприятливі метеорологічні фактори. Основні польові роботи припадають на спекотний період року. В період прополювання, рихлення ґрунту, збирання врожаю робітники товариства мають температурне навантаження на організм від + 25 до + 34⁰ С та у вигляді сонячної радіації – 700 - 1000 Вт/м². Відносна вологість у літні місяці при проведенні робіт на відкритому ґрунті досягає 32 – 69%, швидкість руху повітря - 0,3 - 5,2 м/с.

При висаджуванні розсади овочевих культур, прополюванні, поливах, збиранні врожаю в господарстві використовується як ручна, так і

механізована праця, при якій руки постійно мокрі і забруднені, одяг працюючих промокає. Як правило всі ручні операції, особливо при збиранні врожаю проводяться в вимушеній зігнутій робочій позі зі статичним напруженням м'язів спини й плечового поясу, вимагають підняття і перенесення тягарів, прикладання значних зусиль до ручних знарядь праці.

Для інтенсифікації виробництва, зменшення ручної праці та покращення умов праці у господарстві для виконання польових робіт застосовують нові технології та техніку – розсадо-посадочні машини, дощувальні машини, прополочні агрегати, комбайни, стаціонарні лінії для сортування овочів, іншу необхідну техніку.

Вся техніка, яка використовується в господарстві, має підвищений рівень шуму і концентрація пилу в повітрі робочої зони перевищує гранично допустимі. Найбільшу небезпеку за цим фактором мають збиральні комбайни, при роботі яких спостерігаються високі концентрації ґрунтового пилу. При збиранні врожаю комбайнами за вологого ґрунту концентрація пилу на полях та кабінах різко знижується до 6,5 – 12 мг/м³. Тому для зниження концентрації пилу можна запропонувати перед збиранням овочів комбайнами проводити мікрополив поля невеликими поливними нормами, для зменшення високої запиленості.

Також до небезпечних факторів, які негативно впливають на працівників товариства є високі концентрації окису вуглецю, які часто перевищують допустимі величини в кабінах тракторів і комбайнів, рідше - на робочих місцях операторів овочевих машин. Механізатори деяких машин переобладнали свої агрегати так, що двигуни і вихлопні труби установили поза робочими місцями. Це є важливим профілактичним заходом по безпеці робочого місця..

Поливні роботи у господарстві проводять за допомогою дощувальних машин – ДДА-100МА, але для працівників потрібний спеціальний гумовий одяг та чоботи, що не промокають. Наразі, спецодягом у товаристві забезпечені не всі робітники.

При вирощуванні овочевих культур в господарстві на всіх етапах робітники контактують з хімічними речовинами: добривами, пестицидами, гербіцидами. Для боротьби зі шкідниками й хворобами овочів проводять обприскування: 1% бордоською рідиною; 0,4% розчином цїнебу; 0,2% розчином хлорофосу; 0,1% розчину формальдегіду та ін., а також застосовують біологічні методи захисту. Виконавці цих робіт застосовують засоби індивідуального захисту а відповідальні за небезпечні роботи здійснюють загальний санітарний огляд працюючих.

У товаристві для працівників, які працюють на роботах де застосовують пестициди застосовують особливі заходи безпеки. Так перед початком роботи з пестицидами керівник організує обов'язкове медичне обстеження робітників, а відповідальна особа проводить інструктаж, на якому практично навчає їх прийомам само - і взаємодопомоги. У товаристві систематично проводиться санітарно - просвітницька робота у вигляді випуску санітарних бюлетенів і бесід. У період застосування пестицидів відповідальні особи організують щільний контроль за правильністю їх використання.

Провівши аналіз проведення основних видів робіт при вирощуванні бобу овочевого в товаристві, слід відмітити що ці роботи супроводжується значними фізичними зусиллями і потребують великих затрат енергії. В групі механізованих робіт виділяються операції з особливо високим рівнем енергетичних затрат: полив, прополювання, рихлення, збирання врожаю. Ручне винесення зібраної продукції за межі поля, наприклад, потребує енергетичних затрат в розмірі 327,6 - 359,1 Дж/с. Відповідно до класифікації робіт по важкості праці – це важка фізична праця.

Дослідженнями показано, що найбільш важкі ручні види робіт (полив, прополювання, рихлення, посадка розсади) призводять до значного підвищення пульсу в кінці роботи – до 100 - 123 ударів за хвилину.

Для зменшення частки ручних процесів у господарстві постійно проводиться механізація трудомістких робіт, що сприяє зменшенню

важкості, але, в свою чергу, збільшує напруженість і шкідливість праці. В результаті механізація праці знижує рівень енергетичних затрат на 24 - 47% і підвищує продуктивність праці в 2 - 10 разів. Для зниження ступеня напруженості і шкідливості керівникові та відповідальним особам товариства необхідне подальше удосконалення парку сільськогосподарських машин.

Потрібно мати на увазі, що повна механізація при вирощуванні бобу овочевого повністю не відмінить використання ручної праці, тому що окремі процеси (вибіркове збирання бобів, які дозрівають у різні строки) будуть здійснюватися вручну і при наявності машин. Це обумовлює необхідність розробки оздоровчих заходів і для ручних видів робіт.

Керівництву господарства слід враховувати, що умови праці робітників залежать не тільки від рівня механізації та технології вирощування сільськогосподарських культур, а значною мірою від організації праці в товаристві.

Так у господарстві керівник та відповідальні особи товариства за рекомендаціями санітарної служби району склали організаційно-технічні карти по проведенню усіх видів польових робіт, що є ефективною формою підвищення рівня організації праці.

Отже, керівник товариства виконуючи вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, санітарії і гігієни основним напрямком в оздоровленні умов праці своїх робітників вибрав комплексне використання техніки. Це дозволить зменшити трудомісткість робіт і використання ручної праці та підвищити ефективність використання машин.

Наявна техніка товариства в основному сучасна і в цілому відповідає вимогам гігієни праці і ергономіки.

Дослідуючи небезпечні та шкідливі фактори виробничого середовища, умови праці у СТОВ «Україна» були зроблені висновки про реальну загрозу яка може привести до надзвичайної події. Це робота в зоні повітряних ліній електропередач (ЛЕП). Для того, щоб сільськогосподарські роботи поблизу

ЛЕП були безпечними, керівництво СТОВ «Україна» запропонувало деякі заходи, які знизили небезпеку для працівників.

Небезпекою при виконанні сільськогосподарських робіт поблизу ЛЕП є наявність небезпечних електричних потенціалів, викликаних електричною і електромагнітною індукцією на металевих корпусах машин і механізмів. При штучному дощуванні, коли суцільний струмінь води торкається проводів, в охоронній зоні ЛЕП можуть додатково з'явитися небезпечні потенціали на корпусах дощувальної машини внаслідок протікання струму по струменю води.

Особливо небезпечно є торкання металевих машин і механізмів безпосередньо до проводів ЛЕП. Це можливо при роботі високогабаритних машин під ЛЕП, при наїзді машини на обірвані проводи ЛЕП, або при падінні обірваного проводу на машину. Найбільш небезпечне місце під ЛЕП – середина прольоту лінії під нижнім проводом. Напруженість електричного поля в самому небезпечному місці ЛЕП складає: для ЛЕП напругою 330 кВ – 6 кВ/м, а для ЛЕП в 500 кВ – 14 кВ/м. Для людей напруженість електричного поля величиною 5 кВ/м являється допустимою при тривалій дії.

Згідно Вказівок по забезпеченню електробезпеки при виконанні сільськогосподарських робіт поблизу ЛЕП керівник товариства затвердив правила роботи, які повинні виконувати усі працівники. Аналізуючи ці вимоги можна зробити висновок – при дотриманні цих правил небезпека праці буде мінімізована. Згідно цих вимог працівникам товариства забороняється:

- працювати в прольотах, у яких обірвані проводи, а також наближатися до них на відстань менше 20 м;
- проводити сільськогосподарські роботи з застосуванням ручної праці на відстані 3 м від зовнішньої сторони опори;
- здійснювати самостійно які-небудь заходи по зняттю проводу з машини вручну, в тому числі і за допомогою яких-небудь предметів;

- доторкатись до опорів, залазити на них або прив'язувати до них тварин;

- працювати на високогабаритних машинах під проводами ЛЕП на ділянках, які мають різко нерівний рельєф (бугри більше 0,5 м);

- знаходитися обслуговуючому персоналу зовні кабіни;

- виконувати які-небудь профілактичні роботи на машині;

- працювати під час грози.

У відповідності з вимогами правил охорони праці товариства в охоронній зоні лінії забороняється розташовувати польові стани, вагони, розводити вогнище.

Згідно наказу керівника товариства призначене відповідального за забезпечення електробезпеки при виконанні робіт поблизу ЛЕП (кваліфікаційна група з електробезпеки – не менше IV). Персонал, зайнятий виконанням сільськогосподарських робіт в охоронній зоні ЛЕП постійно проходить відповідний інструктаж і вміє надавати допомогу при ураженні електричним струмом.

2. Пропозиції щодо покращення умов охорони праці та санітарно-оздоровчих заходів.

У результаті проведення аналізу про вірогідні небезпечні та шкідливі виробничі фактори в умовах СТОВ «Україна», можна зробити висновок, що найбільш імовірна небезпека на підприємстві є травматизм під час виконання польових робіт.

Аналізуючи умови праці у товаристві, керівникові можна запропонувати проведення оздоровчих заходів для працівників що працюють на відкритому ґрунті:

- забезпечити механізацію в першу чергу найбільш трудомістких і важких робіт (посадка, прополювання, полив, збирання), для чого необхідно прискорити удосконалення конструкцій наявних у товаристві машин і

закупку нових машин, які відповідають вимогам нормативних актів з охорони праці;

- обладнувати агрегати, на яких працюють групи людей, раціональною системою двосторонньої сигналізації з кожного робочого місця (прополочні машини);

- при нормуванні й тарифікації праці овочівників враховувати ступінь важкості, напруженості і шкідливості окремих видів робіт.

- уникати проведення робіт на відкритому ґрунті при несприятливих метеорологічних умовах, у вечірні та вихідні дні.

Крім того для покращення умов охорони праці пропоную:

- забезпечити на 100% засобами індивідуального захисту працівників, які зайняті на роботах зі отрутохімікатами;

- дотримуватись строків проведення інструктажів з охорони праці;

- підвищити трудову дисципліну і персональну відповідальність, як рядових працівників так і керівників підрозділів, за дотримання техніки безпеки, безпеки праці та пожежної безпеки;

- застосовувати заохочення до працівників за активну участь та ініціативу у здійсненні заходів щодо підвищення безпеки та покращення умов праці.

Таким чином, при аналізі умов охорони праці в СТОВ «Україна» слід відмітити, що в цілому вони достатні для здорової та безпечної праці робітників господарства та забезпечення високої продуктивності праці.

Приклад № 2

1. Аналіз охорони праці в СФГ «Радуга»

Основні положення з організації охорони праці в Україні встановлені й регламентуються Конституцією України, Кодексом законів про працю України, Законом «Про охорону праці», а також розробленими на їх основі та відповідно до них нормативно-правовими актами. Тому робота з охорони

праці в господарстві проводиться й організовується за плановим порядком на підставі вище перелічених законодавчих актів.

В сучасне сільськогосподарське виробництво широко впроваджуються інтенсивні технології, високоефективні машини і механізми, зростає рівень електрифікації та хімізації, що супроводжується появою додаткових небезпечних та шкідливих виробничих факторів, які негативно впливають на здоров'я й безпеку аграріїв.

У СФГ «Радуга» працює 55 особи, тому за наказом керівника створено службу з охорони праці. Посадові особи господарства несуть відповідальність за організацію роботи з охорони праці згідно із законодавством. Так, керівник господарства несе відповідальність за організацію роботи з охорони праці в господарстві у цілому. Крім того, керівництвом господарства призначено відповідальних осіб за охорону праці в кожному виробничому підрозділі. Вони виконують обов'язки з усунення недоліків у забезпеченості безпечних умов праці, проведення інструктажу з охорони праці: згідно з положенням «Про охорони праці», а також відповідають за притягнення осіб до відповідальності.

Інженер з охорони праці організовує навчання з безпеки праці, перевіряє якість і своєчасність проведення інструктажів, вживає заходів для встановлення виявлених недоліків, а також виконує обов'язки з контролю за виконанням заходів щодо охорони праці, згідно з типовим положенням про службу охорони праці, згідно Законом України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992р., а також керується Кодексом законів України про працю.

В СФГ «Радуга» згідно з ДНАОП 0.004.12.99 всі працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також учні та студенти під час трудового і професійного навчання проходять на підприємстві за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії.

Перед виконанням небезпечних робіт та на початку проведення основних сільськогосподарських робіт, також проводяться інструктажі.

На всіх виробничих ділянках є обладнані куточки з охорони праці. Агітація і пропаганда охорони праці у господарстві знаходяться на задовільному рівні. Велику увагу в господарстві приділяють санітарно-гігієнічним умовам праці. Певна категорія працівники обов'язково проходить медичний огляд згідно положення. На бригадах організовані польові стани.

Для захисту людей від несприятливих факторів зовнішнього середовища та різних виробничих факторів застосовується спецодяг. Він призначений для працівників основних сільськогосподарських професій, спецодяг поділяється: від загальних забруднень, для роботи на відкритому повітрі, з пестицидами і мінеральними добривами, для захисту від води, лугів, кислот, для захисту від підвищення температур тощо. Працівники забезпечені спеціальним одягом, взуттям та іншими засобами індивідуального захисту згідно типових норм.

Підготовка машинно-тракторних агрегатів розпочинається з того, що нові машини, а також техніку після ремонту або після тривалої стоянки перед роботою обкатують під керівництвом бригадира або механіка з дотриманням технічних умов і заходів безпеки. Перевіряють їх комплектність і технічну справність. Машини повинні бути повністю укомплектовані, відрегульовані, обладнані необхідними пристроями та захисним огороженням.

Причіпні машини, знаряддя, причепа з'єднують жорстким причіпним пристроєм, щоб не допустити їх наїзду на трактор. Під час руху назад пристрій для повороту причепів надійно фіксується.

Агрегати, скомплектовані для сівби, обладнують двосторонньою сигналізацією. Лише за командою старшого на агрегаті (сівача) дозволяється рух агрегату. Під час руху агрегату, якщо сівач знаходиться на сівалці, йому не дозволяється усувати несправності, розрівнювати насіння у ящику сівалки руками, стрибати або стрибати на сівалку.

Для проведення технічного обслуговування машинно-тракторних агрегатів у польових умовах є автомайстерня, яка обладнана необхідним інструментом та пристроями.

Зберігання пестицидів викликає ряд вимог, склади зберігання пестицидів мають санітарно-захисну зону, яка становить 200 м, так як зберігають пестициди на складі, що вміщує до 20 тон хімічних речовин.

Дотримуються вимоги безпеки до ґрунтообробних знарядь. Перед початком роботи перевіряють справність і комплектність агрегату. На рівному горизонтальному майданчику встановлюють корпуси плугу на задану глибину оранки, підтягують гайки кріплення лемешів, полиць до корпусів плугу і передплужника, а корпусів до рами плугу.

Підприємство забезпечено первинними засобами пожежогасіння: вогнегасниками, ящиками з піском, покривалами з негорючого теплоізоляційного матеріалу, пожежними відрами, совковими лопатами, пожежним інструментом, які використовуються для локалізації і ліквідації пожеж у їх початковій стадії розвитку. Підприємство забезпечене необхідною кількістю води для здійснення пожежогасіння. Для розміщення первинних засобів на території підприємства встановлені спеціальні пожежні щити на яких вказані їх порядкові номери та номер телефону для виклику пожежної охорони.

Згідно з п.3.4. Правил пожежної безпеки в Україні на підприємстві опрацьована загальнооб'єктова інструкція про заходи пожежної безпеки та інструкції для всіх вибухопожежонебезпечних і пожежонебезпечних приміщень, відповідно до НАПБ Б.02.013-2003.

Усі роботи з хімічного захисту рослин проводяться особами, які має допуск до роботи з пестицидами та агрохімікатам. Особи, які залучаються до роботи з пестицидами (постійно чи тимчасово), щорічно в обов'язковому порядку проходять медичний огляд та інструктаж із техніки безпеки, що реєструється у спеціальному журналі.

До роботи з пестицидами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні і жінки годувальниці, а також особи, які мають медичні протипоказання (різні види хронічних захворювань, викладені у спеціальному переліку ДСП 8.8.1.2.001-98). Тривалість робочого дня при роботі з токсичними пестицидами 1 і 2 класів небезпеки - 4 години (з доопрацюванням 2 години на роботах, які не пов'язані з пестицидами); з токсичними пестицидами 3 і 4 класів небезпеки - 6 годин.

При роботі з пестицидами підприємство забезпечує такими засобами індивідуального захисту: захисний костюм, фартух прогумований з нагрудником, чоботи гумові, рукавички гумові, нарукавники, захисні окуляри і респіратори «Лепесток», У-2К або РПГ-67 із протигазовими патронами, або фільтруючими протигазами. При роботі з електрифікованими машинами - гумовими рукавичками.

Так як на підприємстві технологічний процес, використовуване обладнання, сировина та матеріали є потенційними джерелами шкідливих і небезпечних виробничих факторів, що можуть несприятливо впливати на стан здоров'я працівників, то проводиться атестація робочих місць. Період переатестації визначається самим підприємством у колективному договорі, але не перебільшує п'ять років. Відповідність за своєчасне та якісне проведення атестації покладається на власника підприємства.

В СФГ «Радуга» ведеться журнал обліку потерпілих від нещасного випадку. Згідно цього документу, за останні три роки випадків травматизму не було.

На підприємстві дотримуються всіх санітарно-гігієнічних умов праці, які приймають збереженню здоров'я людини і стійкого рівня його працездатності.

2. Пропозиції щодо покращення умов охорони праці

Для поліпшення умов праці в СФГ «Радуга» пропоную провести такі заходи:

- регулярно здійснювати перевірку знань з питань охорони праці у працівників;
- не допускати самовільного використання техніки та обладнання без наряду і дозволу;
- обладнати інформаційний куточок щодо охорони праці в господарстві;
- у місцях підвищеної імовірності травматизму розмістити попереджувальні знаки та надписи;
- забезпечити працівників засобами індивідуального захисту відповідно до існуючих норм;
- обладнати приміщення де зберігаються добрива і пестициди припливно-витяжною вентиляцією та достатнім освітленням.

Всі зазначені вище заходи повинні забезпечити зменшення випадків виробничого травматизму та захворювань і таким чином призвести до підвищення ефективності роботи господарства.

Приклад № 3

1. Аналіз охорони праці в ФОП «Прадун»

Дотримання вимог охорони праці на підприємстві здійснюється згідно Закону України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р., Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. з останніми поправками та доповненнями від 20 травня 2010 р., Закону України «Про загальнообов'язкове державне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23 вересня 1999 р. та регламентується іншими нормативно-правовими документами, що прийняті для виконання на всіх підприємствах України і є обов'язковими для всіх фізичних та юридичних осіб.

ФОП «Прадун» розташоване в Жовтневому районі Миколаївської області. На землях підприємства вирощують зернові культури та овочі. На підприємстві у господарстві є гараж сільськогосподарської техніки, складські, побутові, допоміжні приміщення, адміністративні будови, також земельні площі для виробництва продукції

При аналізі умов охорони праці на підприємстві ФОП «Прадун» слід відмітити, що в цілому вони достатні для здорового та безпечного виконання завдань, але є недоліки що підвищують ризик для працюючих.

На підприємстві ФОП «Прадун» кількість працівників перевищує 15 осіб. Відповідно до НАПБ Б.02.003-2004 за рішенням трудового колективу на підприємстві повинна бути створена пожежно-технічна комісія, але на підприємстві вона не діє.

Територія підприємства, будівлі, споруди і приміщення обладнанні відповідними знаками безпеки. Вони згідно з ГОСТ 12.4.026-76 розташовані у відповідних місцях з урахуванням усіх вимог, але цих знаків недостатньо, деякі знаходяться у незадовільному стану. Це несе деяку загрозу працівникам, які працюють у небезпечних місцях і зонах. Працюючи вони можуть не побачити небезпеку своєчасно та отримати травму чи загрозу своєму здоров'ю.

Керівник підприємства несе відповідальність за забезпечення охорони праці, пожежної безпеки, виробничої санітарії, а також за зберігання та експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту.

Відповідно до вимог Закону України «Про охорону праці», Закону України «Про пожежну безпеку» працівники підприємства вивчають правила охорони праці, пожежної безпеки під час проведення протипожежних інструктажів та спеціального навчання з питань охорони праці та пожежної безпеки. Порядок організації і проведення спеціального навчання, протипожежних інструктажів, інструктажів з охорони праці встановлені наказом Держнаглядохоронпраці № 15 від 26.01.2005, «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».

Працівники підприємства при прийнятті на роботу і за місцем роботи проходять вступні, первинні, повторні, позапланові та цільові інструктажі з питань охорони праці та пожежної безпеки. Усі документи пов'язані з навчанням погоджуються з відповідними державними органами нагляду.

Територія підприємства ФОП «Прадун» постійно утримується в чистоті, своєчасно прибирається від горючих відходів та сміття, яке наприкінці кожного робочого дня прибирається у спеціально відведені місця, додержуючись заходів пожежної безпеки. Однак протягом робочого дня проїзди навколо будинків та споруд підприємства захаращуються матеріалами, відходами виробництва дороги і проїзди навколо будинків та споруд.

В'їзд сільськогосподарських машин і техніки на територію виробництв підприємства цехів допускається з зазначенням можливих стоянок та маршрутів їх пересування з дотриманням заходів безпеки і за наявності іскрогасників, але не всі водії сільськогосподарських машин і техніки дотримуються зазначених правил: в'їзд на територію без іскрогасників, стоянка у будівель, яка є поміхою проїзду інших автомобілів.

Проаналізувавши умови праці та стан охорони праці і пожежної безпеки на підприємстві ФОП «Прадун» можна зробити висновки про необхідність керівнику підприємства вживати, у межах наданих йому повноважень, відповідних заходів реагування на факти порушень чи невиконання іншими працівниками підприємства встановлених вимог і правил охорони праці та пожежної безпеки згідно нормативно-правових актів, що діють у цій сфері.

Проаналізувавши небезпечні та шкідливі виробничі фактори на підприємстві слід визначити, що умови праці в підрозділах підприємства в основному відповідають вимогам діючих нормативно-правових актів з охорони праці, пожежної безпеки, виробничої санітарії. Але на підприємстві деякі види робіт, об'єкти господарювання, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки мають незначні відхилення правилам безпечної

експлуатації. При виконанні заходів безпеки вони не можуть впливати на умови і безпеку праці на робочих місцях та підприємстві.

Як недолік слід відмітити - на підприємстві не встановлений порядок повідомлення про пожежу, працівники не знають сигналу повідомлення. При опитуванні вони путають свої дії та недостатньо правильно і послідовно розказують про них. У приміщеннях на видних місцях біля телефонів немає табличок із зазначенням номера для виклику аварійних служб та пожежної охорони.

У ФОП «Прудун» сприяють та створюють заходи і умови для поліпшення охорони праці, стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища у відповідності до вимог та норм встановлених і передбачених в першу чергу Конституцією України - затвердженою Верховною Радою України 28.06. 1996, Кодексом законів про працю, законом України "Про охорону праці" 21.11.2002 року, а також розробленими на їх підставі і відповідно до них нормативно - правовими актами.

Праця жінок на підприємстві регламентується відповідно до закону «Про охорону праці» та статті 174 - 186 Кодексу Законів про працю. Відповідно до них забороняється праця жінок на роботах: важких, із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також залучення жінок до піднімання або переміщення вантажів, маса яких перевищує 10 кілограмів. Стаття 175-177 Кодексу законів про працю обмежують використання праці жінок на нічних, понадурочних роботах.

Осіб молодше 18 років, приймають на роботу лише після попереднього медичного обстеження і в подальшому, до досягнення 21 року вони щороку підлягають обов'язковому медичному обстеженню. Особи молодше 16 років в господарстві на роботу не приймаються, тільки в особливих випадках на збирання врожаю і по узгодженню з профкомом, особи які досягли 15 років по направленню комісії при виконкомі і 14 років за узгодженням з батьками в вільний час від навчання. Підлітки мають скорочений робочий день (4 години для осіб від 14 до 16 років і 6 годин для осіб від 16 до 18 років) [50].

У ФОП «Прадун» значну увагу приділяють забезпеченню робітників спецодягом, індивідуальними засобами захисту. При обприскуванні рослин та інших випадках, коли є наявність аерозолів і парів шкідливих речовин у повітрі робочої зони, використовують засоби захисту органів дихання - респіратори марок ШБ-1, «Астра». Органи зору від пилу, парів хімічних речовин, механічних частинок захищають окулярами.

Охорона праці при внесенні добрив та інших хімічних речовин

При роботі з добривами та іншими хімічними речовинами всі робітники повинні чітко дотримуватися правил техніки безпеки і охорони праці. До роботи з добривами допускаються особи яким виповнилося 18 років. Всі робітники (комірники, механізатори, вантажники і ін.) перед початком роботи з добривами повинні пройти інструктаж з техніки безпеки і охорони праці. Правила техніки безпеки і санітарні правила при роботі з добривами вивішуються в приміщенні складу.

Відстань від складів збереження мінеральних добрив і пестицидів до житлових і суспільних будинків і підприємств по переробці і збереженню харчових продуктів повинна бути не менш як 500 м, а до об'єктів, не пов'язаних з постійним перебуванням людей (за винятком підприємств по переробці і збереженню харчових продуктів) – 200 м. При внесенні добрив не дозволяється знаходитись поряд з робочими органами машин, а при роботі дискових розкидачів ближче 50-80 м від них. Завантаження машин добривами слід проводити лише при повній її зупинці. Всі приводи машини повинні бути закриті щитами. Змашування і регулювання робочих органів слід проводити лише при повній зупинці машини і виключеним двигуном трактора.

Не дозволяється сидіти на машині і знаходитись між трактором і машиною при транспортуванні і внесенні добрив. Швидкість руху машин при внесенні добрив не повинна бути вища встановленої технічними умовами. В транспорті з добривами заборонено перевезення людей, харчових продуктів,

питної води і предметів домашнього використання.

При навантаженні і розвантаженні варто знаходитися з навітряної сторони. Після закінчення роботи вантажопідйомних механізмів і під час перерви, вантаж не повинний залишатися в піднятому стані. Забороняється піднімати і переміщати вантажі з людьми і над людьми. При транспортуванні незатарених сипучих мінеральних добрив з метою запобігання їхніх втрат кузова автомашин і причепів повинні бути герметичні й укриті брезентом. При безперервній роботі з добривами рекомендується робити 5-ти хвилинні перерви через кожні півгодини роботи в респіраторі. По закінченню роботи слід прийняти душ.

2. Пропозиції щодо покращення умов охорони праці

В цілому в господарстві приділяється належна увага організації охорони праці, однак для підвищення безпеки працівників та умов праці пропоную:

- інженерній службі господарства покращити контроль за технічним станом експлуатованих тракторів та сільськогосподарських машин;
- зобов'язати керівників виробничих підрозділів посилити контроль за протипожежним станом та дообладнати пожежні щити;
- дотримуватися виконання плану проведення інструктажів з охорони праці і більше уваги приділити проведенню повторних інструктажів;
- щорічно збільшувати кількість коштів, що виділяються господарством на потреби охорони праці;
- після проведення інструктажів на робочому місці обов'язково проводити перевірку знань по питанням охорони праці.

Дотримання вимог охорони праці та техніки безпеки дає можливість уникнути випадків травматизму, зберегти здоров'я та життя працюючих, що є основним завданням в системі заходів охорони праці.

Список використаної літератури

1. Конституція України : закон України від 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями. – Харків : ФОП Співак Т.К., 2010. – 46 с.
2. Про охорону праці : закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – С. 668.
3. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань : закон України від 14.01.1998 р. № 15/98-ВР / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1998.– № 22. – С. 115.
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-XII / Верховна Рада України // Відомості Закон України. – 1994.– № 27. – С. 218.
5. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці : наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15 / Державний комітет України з нагляду за охороною праці // Охорона праці. – 2006. – № 3. – С. 2-18.
6. Основи охорони праці / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний [та ін.] ; за ред. К. Н. Ткачука. - 2-ге вид., допов. і перероб. – К. : Основа, 2006. – 444 с.
7. Протоєрейський О. С. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / О. С. Протоєрейський, О. І. Запорожець. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
8. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. / А. В. Русаловський. – 4-те вид., допов. і перероб. – К. : Університет «Україна», 2009. – 295 с.

НОТАТКИ

НОТАТКИ

Навчальне видання

ОХОРОНА ПРАЦІ

Методичні рекомендації

Укладач: **Петров** Ігор Володимирович

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,75.

Тираж 25 прим. Зам. № ____.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.